

TE, CADASCU, EL WATERGATE QUE ES MEREIX?

Diuem que quan en una caiguda es toca fons i s'arriba a l'extrem més crític d'un procés de decadència, l'instint de sobreviure obliga a emprendre novament la pujada. En unes altres paraules: quan tot s'ha perdut, la voluntat de prosseguir fa que de les mateixes runes se n'extreguin les pedres per a la reconstrucció.

Els Estats Units són un país desconcertant, un gran aparador obert constantment a la curiositat pública, a vegades per a admirar-los, molt sovint per a témer-los o condemnar-los i gairebé sempre per a causar insòlites sorpreses. Fa una cinquantena d'anys, els Estats Units desvetllaven les esperances de la joventut mundial, particularment les d'aquella més preocupada per les ànsies de llibertat; costen d'aclarir els motius d'aquesta atracció, perquè el gran país ja havia ensenyat les urpes d'un colonialisme i un racisme implacables. Tanmateix, proposava a cada moment noves formes de vida, desfeia els rígids partits presos, les tradicions més absurdes i l'esperit classista que encotillaven la manera d'ésser europea i del vell món en general. El cas és que els joves de tot arreu se sentien enlluernats per l'enorme mirallet de caçar aloses i a principis de segle els Estats Units eren encara el centre, l'objectiu, d'una gran massa d'emigrants; en realitat, només van deixar d'ésser-ho quan el mateix govern americà va tancar les portes, ja que d'altra manera tot fa suposar que els efectes del seu magnetisme haurien continuat indefinidament. Després, s'ha repetit fins a la monotonia una reacció extravagant: els europeus hem fet la crítica mordaç dels costums, les innovacions i els gustos americans, però ens hem afanyat a imitar-los de seguida, de manera que una mentalitat que ens sembla molt aliena repercuteix en variats aspectes del nostre feinejar quotidià. I quan no de grat, per força, per la pressió econòmica que poden exercir i per un comportament expansionista. Els Estats Units sembla que es complaquin a imposar-se com a patró i exemple.

El «cas Watergate» desconcerta de veres. Els americans han promogut escàndols que, als nostres ulls, tenen molta més gravetat, com ara —entre molts d'altres— l'assassinat del president Kennedy i la metòdica eliminació de tots els testimonis que podien contribuir a aclarir-lo. Però han triat una picaresca història de política electorera, de suborns i d'indiscrecions increïblement gravades en metres i metres de cinta magnetofònica, per a fer-se una autodissecció que no plany carn al bisturí i exposa de cara al món un exemple que, aquest sí, valdria la pena d'imitar: no hi ha ningú que estigui per damunt de les regles del joc, sobretot si li ha estat confiada la salvaguarda d'aquestes regles. A més, l'opinió pública té una força i mereix un respecte que també s'eleva sobre qualsevol poder personal, encara que aquest darrer estigui encarnat per tot un president dels Estats Units de l'Amèrica del Nord. En aquesta lluita demolidora contra el culte a la personalitat —i contra algunes institucions totèmiques— els Estats Units han arribat molt avall, però en el fons que toquen ara hi ha una innegable grandesa. Són en una de les seves fases favorables en qüestió de donar bons exemples.

Estem en condicions de seguir-lo? Aquestes provatures, quan es porten tants anys de dejuni, caldria fer-les a escala reduïda i anar amb peus de plom. Podríem començar (si fos possible, que no ho crec) a nivell municipal. Es parla que la nostra ciutat arrossega un dèficit de molts milers de milions de pessetes i ningú no ens explica si aquesta mancança ha estat deguda a una mala administració o bé a un pecat d'aquells tan perdonables, perquè s'originen en un excés d'amor. Vull dir que podria ésser que, de tant estimar Barcelona, algú hagués estirat més el braç que la màniga embellint-la i millorant-la de serveis, tenint-la neta i polida com una tassa de plata; però no tothom està d'acord que les coses hagin anat així i aleshores quedaria, despullada i comprometedora, l'altra alternativa. Que, al seu torn, presenta dues alternatives més: una administració deficient per ésser deguda a mals maneigs o a incapacitat, al fet de no saber-ne més per molt d'entusiasme que s'hi posi; és una diferència de matís que es fa aparent amb una gran difanitat, perquè en el primer cas els administradors solen prosperar —a vegades fabulosament— i en el segon cas no es rar que arribin a perdre-hi diners del seu patrimoni particular. Indagar-ho, ens faria topar de segur amb intocables de pes, i qui sap si és degut a això que s'ha optat per proposar la creació d'una tanda d'impostos que ens ajupirien a tots. Es com si algú ens anunciés que ens tocarà el rebre, però que ens estarà bé per badochs.

De moment, la proposta ha estat rebutjada en democràtica votació edilícia. Però ja hi ha qui ens avisa que no ens refiem massa, perquè no hi ha cap més sortida i si volem prohoms florents i satisfets ens els hem de pagar nosaltres mateixos.